

Történeti szöveggyűjtemény

Vélemények 1956-ról a '80-as évek második felében

Bár 1989 január végéig az „ellenforradalom” terminus jelentette a hivatalos álláspontot 1956 kapcsán, az itt közölt 1985 és 1988 között született írások egyike sem e jelszó jegyében fogalmaz. Válogatásunk az ellenzék különböző megközelítési módjait mutatja be, amelyekből az is kiderül, hogy 1956-nak mely pontját tartották az akkori jelenben is vállalhatónak és folytatandónak. E kérdésben markáns különbség áll fenn például Krassó György, Csurka István vagy Kőszeg Ferenc álláspontja között, akik személyükben is reprezentálták az ellenzék egy-egy irányvonalát. A szövegek közé illeszthető – bár nem ellenzéki fogantatású – Glatz Ferenc *Históriáiban* közölt bevezető tanulmánya, amely az első hivatalosnak tekinthető bírálata az ellenforradalmi megközelítésnek és egyik első példája a népfelkelés terminus megjelenésének. A szöveg érdekessége, hogy két hónappal megelőzte Pozsgay Imre korszakfordítónak tekintett bejelentését. (A kihagyásokat (...) jellel jeleltük. A szerzők életrajzai a 134-139. oldalakon találhatóak.)

Szilágyi Sándor

Legyünk az Emberi Jogok Őskeresztényei!

Az '56-os magyar forradalomra mondták egykor: a Suhancok forradalma. A jelző arra figyelmeztet, hogy ez a forradalom mindenekelőtt a fiataloké volt. Fiatal írók, újságírók takarították el az ideológiai akadályokat előle, egyetemista fiatalok hirdették meg 23-ára a lengyelekkel való szolidaritás békes tüntetését, s diákok foglalták pontokba: mit kíván a magyar nemzet. Őhözjuk csatlakoztak, az ő szavukra bátorodtak fel a szintén

fiatal – nagyon fiatal: többnyire tinédzser éveik középső harmadát taposó – munkások. Ők hozták a hegesztőpisztolyokat, a vésőt, vasodronyt a Sztálin-szobor ledöntéséhez („Szobrász vagyok”, felelték később öntudattal a rabtársak kérdésére, hogy miért is kerültek be – mint ahogy bekerültek egy másik kvalitásos szakma képviselői is: a „csillagászok”). Ők siettek teherautón, gyalog a Rádióhoz, hogy súlyt adjanak a diákok követelésének: olvassák be az egyetemisták 16 pontját – s amikor az ávosok beléleltek a tömegbe, ők hozták ki az üzemi raktárakból a honvédségi tanlövészet céljából (no meg a há-